

Projekteeritavad kaitsealad merel

Viia lõpuni projekteeritavate mere kaitse- ja hoiualade, püsielupaikade ja üksikobjektide menetlemine ja võtta alad kaitse alla.

Viigerhülge kaitsealad

Viigerhülge paremaks kaitsmiseks soovitame kahte uut ala. Mõlemal alal on vaja seada inimeste liikumispiiranguid. Kuivõrd tegemist on juba praegu kaitse all olevate aladega, nende kaitse ajakohastamine ei panusta 30% eesmärgi saavutamisse, küll aga tõenäoliselt 10% eesmärki.

1. Muhu kagurannikul Võilaiu ja Pühadekare ümbrus. Praegu asub see Natura linnualal, aga viigerhülge paremaks kaitseks oleks vaja lisada piirangud.
2. Vormsi lõunarannikul Pasilaiu ümbrus. Olemasoleva Rumpo sihtkaitsevööndi laiendamine eesmärgiga kaitsta viigerhülge elupaikasid. Praegu asub see Natura linnualal, aga viigerhülge paremaks kaitseks oleks vaja lisada piiranguid.

Mõlema ala kirjeldused, kaardid ja kaitsekorra ettepanekud on esitatud aastal 2020 tehtud viigerhülge elupaigakasutuse uuringu aruandes (koostajad Mart ja Ivar Jüssi) vastavalt aladena 2.1 ja 2.3.

Merelised rahvusvahelise tähtsusega linnualad

Kaitse alla tuleks võtta kõik EOÜ poolt aastal 2022 läbi viidud uuringus “Mereliste rahvusvahelise tähtsusega linnualade uuendamine” toodud kandidaatalad, mis ei ole täna veel kaitsealad ega hoiualad.

https://eoy.ee/pics/1451_Merelised_linnualad_aruanne_uuendatud.pdf

Uuringus esitatavad kandidaatalad koos olemasolevate linnualadega moodustavad 29,7% Eesti mereala pindalast.

Kaitsealad majandusvööndis

Avamere elupaikade paremaks kaitseks tuleks kaitse alla võtta kaks Saaremaalt läänes majandusvööndis asuvat ala, mille kaitse alla võtmise ettepaneku on esitanud Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi poolt. Alade nimed on Kolgi madaliku merekaitseala ja Irbe madaliku merekaitseala. Alade kirjeldused on leitavad mereinstituudi kodulehel: <https://mereinstituut.ut.ee/et/projektid/avamere-kaitsealade-ettepaneku-koostamine-eesi-majandusvööndis>

Merepõhja elupaiku kujundavate liikide kaitsealad

Senised merepõhja seisundi hinnangud on tehtud Loodusdirektiivi lisa I elupaigatüüpide kohta ja elupaigatüüp "karid" ja elupaigatüüp "liivamadalad" on vastavalt LD hindamisjuhisele kogu Eesti alal soodsas seisundis. See on eksitav, sest merepõhja liigid ei ole loodusdirektiivi liigid ja nende seisundit eraldi ei hinnata. Näiteks HELCOM hindab meriheina seisundit kogu Läänemere ulatuses ohu lähedaseks NT (Near Threatened) ja punases nimekirjas on ka Eesti merealal esinevad merepõhja taimestiku liigid, sh. põisadru ning agarik, kusjuures paljud mändvetikad on hinnatud kui puudulike andmetega DD (Data Deficient) liigid. Liskas peaks uurima ja hindama karpide ning teiste oluliste merepõhja elupaiku kujundavate liikide seisundit.

Merepõhja elupaiku kujundavate liikide esinemist on hinnatud mudeldades, kuid nende esinemise ja seisundi paremaks hindamiseks on vaja teha täiendavad uuringud, et selgitada kaitsmise vajadust. Vastavalt uuringute tulemustele peab hindama nimetatud liikide seisundit ja seadma nende kaitseks täiendavaid piiranguid. Näiteks peaks täiendavalt uurima, analüüsima ja kaitse alla võtma olulisemad meriheina niidud, mis praegu ei ole veel kaitse all. Merepõhja liikidele oluliste alade kaitseks peab piirama igasugust merepõhja mehhaanilist mõjutamist sh kaevandamist ja ehitamist. Merepõhja liikide kaitseks ei pea rakendama rangeid piiranguid ja need ei pea tingimata kuuluma 10% rangelt kaitstavate alade hulka.

Ka EOÜ mereliste rahvusvahelise tähtsusega linnualade uuendamise uuringus on kirjas, et täiendavalt vajaks uurimist veel 1150 km² mereala.

Kokkuvõte

Meie hinnangul on olemasolevate merekaitsealade, projekteeritavate merekaitsealade, mereliste rahvusvahelise tähtsusega linnualade kandidaatlade ja ülalnimetatud avamere kaitsealade pindala kokku piisav, kuid täiendavalt on vaja tegeleda kaitsepiirangutega. Näiteks kui linnualal kattub olulise merepõhja liikide alaga, mis tihti nii ongi, aga selle ala kaitseks on seatud piirangud lähtuvalt linnukaitsest, siis ei pruugi need piirangud kaitsta piisavalt merepõhja liike. See tähendab, et kui alad ka kattuvad, siis kaitseks vajalikud piirangud ei pruugi kattuda. Ruumiline kattuvus ei tähenda veel, et kõik kaitset vajavad liigid on piisavalt kaitstud.

Eelnevalt kokku võttes soovime esitada Euroopa komisjonile Euroopa elurikkuse strateegia uute aladena Eestis projekteeritavad mere kaitsealad, mereliste rahvusvahelise

tähtsusega linnualade kandidaatalad ja ülalnimetatud avamere kaitsealad ning seejärel hakata tegelema kaitse komponentide täpsustamisega. Eesmärk, et loodavate ja ka olemasolevate kaitsealade piirangud kaitseks kõiki seal esinevaid kaitset vajavaid liike ja elupaikasad.

Meie ettepanekus viidatud uuringud ja aruanded on koos kaardikihtidega erinevatel aegadel Keskkonnaministeeriumile esitatud.